Võ phi Hùng, cựu HS Petrus Ký, 67-74, tặng cho Quán Ven Đường

NĂM THỨ NĂM — SỐ 487 MỖI SỐ 5 xu 辛未年十月初九日 NGÀY THỨ TƯ 18 NOVEMBRE 1931

GIÁ BÁN

	ĐÔNG-PHÁP	NGOẠI - QUỐC
Một năm	5$00	6$00
Sáu tháng	2.80	2.50
Ba tháng	1.50	2.00

Mua báo phải trả tiền trước.
Thơ và mandat gởi cho M. TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN. — Ai đăng quảng-cáo việc riêng, xin thương-nghị trước.

TIẾNG-DÂN

聲 La Voix du Peuple 民

Chủ-nhiệm kiêm Chủ bút HUỲNH-THÚC-KHÁNG
Quản-lý TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN

Mỗi tuần xuất bản hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

BẢO-QUÁN
Số 193, đường Đông-ba, Huế
Hộp thơ: số 61
Giây thép nói: số 62
Giây thép: TIENGDAN — Huế

Quyền chính đi với dư luận thì được mạnh, quyền chi trái với dư luận thì bị đổ.

1/697

BỨC THƠ CỦA ÔNG HUỲNH-THÚC-KHÁNG GỞI CHO QUAN TỔNG-TRƯỞNG THUỘC-ĐỊA PAUL-REYNAUD

Nhân nhịp quan Tổng-trưởng sang Đông-Dương, ông Huỳnh-thúc-Kháng bản-báo chủ-nhiệm có gởi một bức thơ, do quan Khâm-sứ Châtel chuyển-đạt, trong chuyện nói về cái chìu biến-thiên trên con đường tư-tưởng chung của người Việt-Nam ta, xin công-bố cho độc-giả cùng xem.

Tiếng-Dân

Huế, le 19 Octobre 1931

Bẩm Quan Lớn,

Lần này là lần đầu dân Việt-Nam chúng tôi có cái hân hạnh được thấy ngoài các quan Thủ-Hiến cai trị xứ này, một nhà đại chánh trị, mang cái chức trách vô thượng trong bộ Thuộc-Địa nước Pháp, thay mặt cho Pháp-đình mà thân hành đến xứ này, để xem xét tình hình trong xứ. Cũng là lần đầu mà tình cảnh nhân dân xứ này có cái nhịp được lọt vào trong con mắt một nhà đại chánh trị quyền cao vọng trọng như Quan lớn.

Giữa khoảng các cuộc biến động trong xứ vừa tạm yên, trên Chánh phủ đương trù định công cuộc cải cách, dưới nhân dân đương ngóng trông cái chánh sách mới, mà được Quan lớn sang tận nơi đặng cùng các quan Thủ-Hiến trù định phương sách khôi phục cuộc trị an cho xứ này; tấm lòng mong ước cầu nguyện của dân Việt-Nam, đối với cuộc du lịch khảo sát của Quan lớn, nồng nàng đằm thắm là giường nào, không nói cũng rõ.

Bẩm Quan lớn,

Từ nước Nam phục thuộc dưới quyền bảo hộ nước Pháp trên nửa thế-kỷ này, công cuộc người Pháp thi hành ở xứ này thế nào, tâm lý người Nam đối với người Pháp thế nào, mấy cuộc biến loạn xảy ra từ trước đến nay, nhứt là trong khoảng vài ba năm nay, hiện tượng thế nào; cứ bằng theo những tờ thông báo của nhà chánh-trị, nhà trinh-thám, lời khai tiêu án kiết ở các tòa, tài liệu sưu tập của các nhà điều tra và du lịch, cho đến tin tức hằng ngày trên các báo Tây và Nam, lời phân trần và biện luận nơi các nghị hội; có lẽ trong các ngăn tủ phòng giấy của Quan lớn trong bộ Thuộc-địa ở Paris, không thiếu món gì, Quan lớn đã thừa rõ cả. Thế mà Quan lớn nhứt định quả quyết không từ khó nhọc, đánh phí thì giờ quí báu mà chính mình thân hành tới nơi để quan sát. Sự hành trình quan trọng ấy tỏ cho nhân dân Việt nam chúng tôi thấy rõ hai điều:

1°/ Pháp-đình ngày nay đã công nhận Thuộc địa Đông-dương là một vấn đề quan trọng, tất trù định công cuộc cải cách cho hợp với tình thế và dân nguyện chung, mà không xem thường xem khinh, hoặc bằng theo ý kiến riêng một phái nào.

2°/ Thuộc-địa nước Pháp có nhiều nơi, không phải riêng một xứ Đông dương, nay Quan lớn thân hành tới Đông-dương để khảo sát, tất phải kiến nhiều chỗ đặc biệt mà không phải như các nhà du lịch tầm thường kia.

Vì lẽ nói trên, khuyến giục cái lòng bạo gian của tôi, nên lấy tư cách một nhà ngôn luận trong xứ, mà dâng tới Quan lớn bức thơ này:

Không dấu gì Quan lớn, tôi là một người học giả nước Nam, đã gần trọn đời, nếm mùi cay đắng về câu chuyện chánh trị, trước đây có dự chưn Dân biểu, hiện nay chủ trương một tờ báo trong xứ (Tiếng-Dân), trong khoảng mấy năm nay cũng đã nhiều phen, vì tình hình trong xứ cùng con đường Pháp Nam hợp tác sau này, lấy lòng thành thực bày tỏ đôi chút ý kiến cùng các quan Thủ-hiến ở xứ này. Đối với chánh sách người Pháp khai hóa xứ này, những điều ích lợi rõ ràng trước tai mắt công chúng, như giao thông tiện lợi, công nghệ chấn hưng, cùng trường học, y tế, nông điền thủy lợi . . . chúng tôi không phải là không công nhận. Song nghiệm như trên mấy mươi năm nay, những cuộc biến loạn thường thường xảy ra, thì rõ chánh sách thi hành ở xứ này, ở trong không khỏi có điều ngộ điểm. Theo như con mắt tôi đã xem xét suy nghiệm trên vài ba mươi năm nay, thì điều ngộ điểm ấy vẫn nhiều mà chỗ quan hệ nhứt cứ gây mối ác cảm cho người Annam, là vì những mối ngăn trở khiến cho người Pháp *không hiểu thấu cái chìu thay đổi trên con đường tư tưởng của người Annam.*

Tôi nói thế không phải nói các nhà chánh trị không lưu tâm xem xét đến chỗ tư tưởng người Nam đâu. Khốn vì lấy cái não của người Âu-Tây mà suy trắc cái não của người phương Đông, nhứt là người Việt nam chúng tôi, ngôn ngữ văn học, tình tình phong tục, gì gì cũng không đồng nhau, lại bị nhiều mối che đậy, không sao hiểu thấu cho rõ ràng; có kẻ xem xét kỹ càng, cũng tựa chỗ hiện tượng xảy ra trong một vấn đề gì, hoặc một xu vực nào mà suy đoán, vì những cớ ngăn trở mà không thể nào trông suốt cả toàn cuộc và bao quát được đại thể. Bởi thế nên sự biến loạn ấy ngăn đón chỗ này, nảy ra chỗ kia, những điều ngộ điểm cứ lần lượt diễn ra, vì như trị người bệnh kia, chữa vết thương nơi chưn tay mà làm hại đến huyết mạch, trừ được bệnh thổ–tả, lại sinh ra con trùng ho lao. Nói rõ là bài thuốc chữa chưa trúng với cái bệnh căn, mà bệnh căn chính ở chỗ tư tưởng này, chớ không phải ở chỗ hiện tượng kia vậy.

Vậy tôi xin viết cái thơ này, đem thực sự mà cung một ít tài liệu về cái lối biến thiên trên con đường tư tưởng của người Nam trên mấy mươi năm lại đây. Người Annam mà nói tư tưởng người Annam, không dám gọi là hoàn toàn thấu đáo, song tất là ít chỗ sai lầm, xin Quan lớn lưu tâm mà xét cho.

Nói về tư tưởng người Nam thì rất là phức tạp, song gồm cả các thời kỳ và các bộ phận mà suy xét thì thấy được một điều sông cọng là *hiện nay tư tưởng người Nam toàn thể đổi khác với ngày trước nhiều.* Sự thay đổi ấy, khi mau khi chậm, lúc nhiều lúc ít, hoặc sở đắc nơi học thuyết mới du nhập, hoặc nhân hoàn cảnh nội tình và ngoại thế kích thích mà nảy ra, cái chìu biến đổi vẫn so le mà không tày; song xét cho đến *nguồn cơn thì phàm bộ phận nào mà trên con đường sống về vật chất và tinh thần, có chịu lay chuyển không thể đứng chưn, thì bộ phận ấy không thể giữ yên cái địa vị sẵn có của mình mà buộc phải trở ra nẻo đường mới, chưa nói đến đường mới ấy lợi hại là thế nào.*

Cái chìu biến thiên trên con đường tư tưởng của người Annam một mực thẳng tới theo cái phong triều chung trên thế giới, gia dĩ bề trong thì thiên tai nhân họa, kế tiếp nảy ra, bề ngoài lại có chủ nghĩa phá hoại của Nga-Đỏ kia thừa nhịp mà thổi vào, các cuộc biến loạn đã qua, vẫn cố nhiên rồi, mà nếu sau này không mở một con đường quang minh chánh đại để dẫn lối cho ngọn triều tư tưởng kia có đường lưu thông, thì cái hại «đốm lửa cháy núi, hang kiến vỡ đê», dầu có dùng chánh sách «thẳng tay» như một số người đã tán đồng, cũng không sao mà ngăn ngừa cho khỏi sinh ra nữa.

Bẩm Quan lớn, đương khoảng trong xứ trải qua một cuộc rối loạn mà quan lớn thân hành đến nơi, không khác gì trong khoảng đêm đen mà trông thấy ngôi sao sáng chói; hai mươi triệu dân Việt-nam đều châm mắt trông vào, hết lòng mong ước rằng quan lớn không cần dụ dự nữa, sẽ phá tan ngay những điều hiểu lầm nói trên, mà mở cho xứ này một con đường mới chân chính rộng rãi trên nền chánh trị.

Trong nhịp này Quan lớn đã sẵn lòng thâu thái dư luận và xem xét tình thế đặng trù định phương sách thích hợp, khôi phục trị an cho xứ chúng tôi, thiết tưởng những lời thành thực và lịch duyệt của một kẻ học giả nhiều tuổi chỉ mong bày tỏ sự thực, cũng không phải toàn là vô bổ cho cuộc nghe thấy của Quan lớn. Có một ít tài liệu xin gởi sau.

HUỲNH-THÚC-KHÁNG

Nạn đói còn dài

Nạn đói ở Nghệ-Tịnh lâu nay chính-phủ đã trù cách chẩn-trợ, hội Châu-Cấp đã khuyến-cáo nhiều lần, các nhà từ-thiện và đoàn-thể các giới cũng quyên giúp, song cái nạn đói còn dài, số dân đói còn đông, biển khổ chưa thấy bờ kia, rất mong thuyền từ đưa cho tới bến.

VAN-VAN

Chiều thu

Ầm ầm tiếng sóng vỗ chung quanh,
Cái cảnh chiều thu cảnh vắng tanh.
Gió phất chòm mây bay lững đững,
Mưa dồn mặt nước bóng long lanh.
Ngàn mai lác đác sương gieo nặng,
Cầm liễu xơ rơ gió xịch mành.
Hoàn cảnh khéo xui người nóng ruột,
Trời thu ai khéo vẽ nên tranh!

Chung-lợi-Chúc

Bảo trăng

Trăng đen đen trăng ở trong vòng.
Là ảnh sơn hà có phải không?
Kẻ nói ôm cây quen chú cuội,
Người va trộm thuốc trốn anh chồng.
Khen chê miệng thế hơi nào kể,
Tròn khuyết duyên đời giữ vẹn xong.
Sao chẳng đêm đêm thường có mặt,
Khiến cho thiên hạ được cùng trông.

Ng. X.

Lụt

Vẫn đã kinh tì tình chưa xuôn,
Bão lụt liên miên lại mấy tuần.
Nạn nước âu sầu trời hắc ám,
Nhân dân ngoi ngóp biển trầm luân.
Va chung Nam Bắc, Đông Tây cũng..
Hại đến bình hoang, thẳng hạn luôn
Tỉ độ kia ai lay cửa thế?
Bước xong trời lại cuộc gian truân

S. L.

RỪNG TẠO GIẤY

(Nghề làm báo ở nước Mỹ)

Trình độ dân trí cao thấp xem số người đọc báo nhiều ít thì đủ rõ. Người Âu-Mỹ không người nào không biết chữ, nên không có người nào không đọc báo, mà nghề làm báo cũng khoách trương lạ thường. Tờ báo Chi-Gia-Ka ở nước Mỹ, lập năm 1847 cho đến ngày nay, mỗi ngày bình quân, số ấn hành đến 800.000 số. Giấy in báo ấy mua ở các xưởng, thường bị cái nạn «thiếu không đủ dùng». Người chủ nhà báo mới mở vùng đất trong thành ấy rộng hơn 1.400 mẫu, trồng một sở sum lâm, rành những nguyên liệu để làm giấy, gọi là «rừng giấy». Bọn công nhân vào đó lấy vỏ, chở vào trong xưởng, trong giây lát đã thành ra thứ giấy trơn trắng đẹp tốt, dùng ra in ngay, tính mỗi ngày đến 260 tôn giấy. Gần rừng ấy có xưởng tạo giấy 3 sở, cũng nhà báo ấy sáng tạo ra, qui mô rộng lớn, sắp đặt chu đáo, ai thấy cũng kính phục.

Ấy đó, nghề làm báo và sự nghiệp tân văn ở nước văn minh như thế. Ở xứ mình tờ báo thạnh nhứt không đầy 10 ngàn (20 triệu người mà người đọc báo chỉ trên dưới 10 ngàn, thế là 2 ngàn người mới được một người đọc báo!). Còn giấy thì mua ở ngoài vào. Thế mà lắm kẻ đã lên mặt nhà tân văn, tay làm báo, mà trong con mắt không thấy ai nữa mới dễ chán cho!

CHUYỆN HAY

Sá chi cái lót bề ngoài...

Ăn sung mặc sướng là cái sở thích của loài người. Nhưng sự ăn mặc là sự nhu yếu trọn đời, hễ còn sống là còn ăn còn mặc. Vậy làm sao cho sự ăn mặc được vừa thích hợp, mà lâu dài, tức là biết lo xa liệu trước. Sự cần yếu mà còn phải hạn chế cho vừa với cái sức đảm đương, huống là cái sự không cần kíp.

Nhưng sự không cần có nhiều thứ. Có sẵn ba đôi giày rồi, đóng thêm một đôi nữa, là không cần kíp, nhưng có đôi giày thứ tư này, thay đổi mà mang thì mấy đôi kia lại được lâu mòn; có số tiền để dành sẵn chưa dùng về việc chi, thấy người ta bán vàng mua làm cái khâu đeo tay chơi, cũng không phải việc cần, nhưng trước là để chơi, sau nếu có túng thiếu, bán đi lấy bạc tiêu xài, cũng không mất đi đâu mà sợ.

Nói như vậy không phải là hồi hộ gì cho những bọn xa hoa lãng phí, nhưng ở cái đời vật chất này, muốn cho công nghệ khỏi phải cái nạn cung cấp quá sự nhu cầu, thì đối với các sự tiêu phí không ích lắm mà cũng không hại lắm cũng nên tìm một vài cái tình trạng dâm khinh mà khỏa lấp, chớ không nên một mặt cố chấp, lấy cớ rằng ông Khổng nói thế này, thầy Mạnh la rầy thế nọ...

Nói nấy chuyện mà Lạc-nhân đã chắc là có người coi mà mỉm cười rồi. Chưa chi anh T., chị X... người ăn mặc đúng mốt tân thời, không khác chi thanh niên Nữu-ước, đã tấm tắc ngợi khen: Kìa bác Lạc-nhân độ rày dời đến! không sợ tốn công khoác áo trạng sư biện hộ cho bạn mình: tiểu thơ công tử... bội. Nhưng đừng có vội nhá! Tình trạng dâm khinh không khi nào thì cho bọn ăn không ngó nổi đâu.

Trên là nói những người có sẵn tiền thừa, ngoài sự nhu dụng trong nhà, có thể chi riêng một ít về sự phong lưu vật chất: nhưng đến như anh trong nhà thiếu trước hụt sau mà ra ngoài cũng bán vợ đợ con, tìm cách lên xe xuống ngựa, y phục thay đổi một ngày không biết mấy thứ thì cái óc cũng hơi mất sự quân bình một tý.

Nói về người Huế, lắm kẻ ngoài cái cách đem tiền đút cho các nhà gà bạc, tiền trăm hết, tiền chục hết, giác xu cũng hết, để cho vợ con ở nhà chồng mắt ngồi ngáp, lại còn hai cách xài rất đặc biệt là xài để sắm kiếng vàng và xe cao su nhà.

Nhà giàu có, sắm cái đồ trang sức cho con gái mình thì cũng không sao; cái này nhà đã nghèo cháy túi mà có con cứ một hai đòi cho có cái kiếng như chị em, không thì ăn không ngon nằm không ngủ.

Lạc-nhân có biết một người thiếu nữ có chút nhan sắc, cha mẹ trước kia cũng có tiền mà nay trụy lạc, cô ta cũng ở cái địa vị không có kiếng vàng, còn đương than trách. Cô này lại có một cái cớ khác làm cho cô bực thêm. Là mỗi buổi chiều có thằng phản nọ thằng cái bộ xe gọng đồng, nước sơn láng bóng, cứ đi ngang qua trước nhà ngó vào, làm cho cô không có cái kiếng mà lấy làm khó chịu... Cô đòi riết, thành ra thầy mẹ cô cũng rán chạy vạy làm cho cô vừa ý. Cô được cái kiếng rồi, nhưng cách mấy tháng sau cô lại được ông chồng quí, tức là thầy phán đã để ý đến cô từ trước.

(Xem qua trang nhì, cột ba)

Việc Thế-giới

Á-ĐÔNG

TRUNG-HOA

Phế đế Phổ-Nghy suýt bị ám sát

Thiên-tân, 8 novembre — Một người Trung-hoa đi vào một nhà khách sạn ở Thiên tân mà phế đế Phổ-Nghy đương trú, dâng cho phế đế một đồ hoa, trong ấy có một trái phá. May vì trái phá đó không nổ, thành ra không xảy ra việc gì. Người bí mật kia bỏ đi, không ai biết dấu tích.

Tại Thiên-tân có loạn

Bắc bình, 9 novembre — Bữa chiều hôm 8 novembre tại Thiên tân có chuyện rắc rối, vào lối 10 giờ bọn lính gác Trung hoa làm loạn. Súng bắn vào đến tô giới Nhựt. Lính Nhựt đã sắp đặt Tô giới Nhựt sẵn sàng để đối phó

Các đường giao thông Bắc kinh Thiên-tân đều bị hư hỏng cả. Các quan binh đã dự bị để phòng để cho nhân dân không kinh hoảng.

Tin tức Mãn châu của chánh-phủ Nhựt

Đông kinh, 8 novembre — Những điện tin sau cùng chính phủ Nhựt tiếp được ở Mãn châu đưa lại tỏ rằng tình hình Mãn châu có chiều yên. Trước có tin đồn rằng quân Tàu nhóm nhau tại dự bị xuất chiến một lần nữa với quân Nhựt trên sông Non-ni; nhưng tin ấy là không xác thiệt.

Nhưng trái lại tờ báo Nhựt «Nichi-Shimboun» có ra một số riêng đăng tin lãnh sự Nhựt và hai viên chức Nhựt ở lãnh quán Nhựt tại Tề tề cáp nhĩ, đều bị quân Tàu của Mã-chiếm-Sơn hành thích. Nhưng cái tin này, chính phủ chưa được tin đích xác.

Một chính phủ mới thành lập ở Phụng-thiên

Phụng-thiên 6 novembre — Có tin rằng tướng Viên-kim-Ngai đã chính thức lập một chính phủ mới trong tỉnh Phụng-thiên. Chính phủ này độc lập cũng như chính phủ Trương-học-Lương không thuộc về chính phủ Nam kinh.

Tin thêm về trận Trung Nhựt đánh nhau trên sông Non-ni

Phụng-thiên, 6 Novembre. — Bảng Thông tin Rengo cho hay rằng: Sau cuộc Hội-nghị của các quan chức Nhựt-bản với các quan chức Trung hoa hôm 4 Novembre, thì tướng Mã-chiếm-Sơn đã hứa không ngăn trở việc chữa cầu trên sông Nonni. Nhưng khi người Nhựt-bản đến gần để chữa cầu thì quân của Mã-chiếm-Sơn thình lình bắn trái phá vào, quân Nhựt bị tổn hại nhiều. Kế đó hai bên đánh nhau. Bên quân Nhựt-bản ít người hơn, chống lại rất khổ.

Cứ như những tin sau cùng từ Cáp-nhĩ-tân: Quân Trung-hoa sau đã bị xô đuổi và nghe đâu chạy lộn xộn về mạn Tề-tề Cáp-nhĩ. Bên quân Nhựt có mười lăm người chết và nhiều người bị thương.

Thượng-hải, 6 Novembre. — Có tin Nhựt-bản rằng Quân của Mã-chiếm-Sơn lại về mạn Tề-tề Cáp-nhĩ ở đó hiện đương rắc rối lắm. Có lẽ Mã-chiếm-Sơn từ chức mà Trương-hải-Bằng lên quyền chức Chủ tịch Chính-phủ tỉnh Hắc-long-giang thay Mã-chiếm-Sơn.

Cáp-nhĩ-tân, 6 Novembre. — Trong khi Chính-phủ tỉnh Hắc-long-giang đương có nói cho Lãnh-sự Anh và Lãnh-sự Hoa-kỳ rằng quân Trung-hoa không chống cự gì với quân Nhựt-bản, thì Mã-chiếm-Sơn có yêu cầu Chính-phủ Cáp-nhĩ-tân phải viện binh đến, nhưng Chính-phủ ấy khước từ.

ẤN-ĐỘ

Hội nghị quốc dân Ấn độ muốn triệu ông Gandhi về nước

Bombay 8 novembre (Arip) — Hội nghị quốc dân Ấn-độ muốn triệu ông Gandi về nước. Ban Trung ương chấp hành hội nghị

(Xem tiếp trang ba cột đầu)

Thơ tín

Cùng ông Bùi-Nhi ở Quảng-ngãi. Bản báo có tiếp được cái mandat ba đồng (3$00) của ông, song không có thơ, nên không rõ ông trả về món tiền gì? Vậy xin ông cho biết để tiện việc sổ sách. Cảm ơn.

Tiếng-Dân

ANNAM LỊCH SỰ
HÃY NÊN HÚT THUỐC LÁ
JOB

HÁN-HỌC NƯỚC TA

LỐI HỌC KHOA-CỬ VÀ LỐI HỌC CỦA TỐNG-NHO, CÓ PHẢI LÀ HỌC ĐẠO KHỔNG MẠNH KHÔNG?

(Tiếp theo và hết)

IX. — Lối học Tống nho và khoa cử tiếp xúc với Tây học

(Cuối triều Tự-Đức đến ngày nay)

Cái công-lệ «hơn được kém thua», trong cõi thiên diễn, học giới cũng không vượt ra ngoài phạm vi ấy. Lối học hủ lậu của mình đã thế, dầu không có cái gì đụng chạm đến, cũng phải theo công-lệ tự nhiên đào thải mà không thành ra một môn học có cái tánh chất tự tồn được. Huống gì là gặp cái học thuyết ưu thắng là cái học Âu tây kia, thì thế nào mà tránh khỏi cái chỉn liệt bại. Chính ở triều Tự-Đức thì Tây học đã truyền sang (ngang với khoảng Nhật-bản Duy Tân), người mình đã có kẻ biết cái học vô dụng của mình không ứng phó với cái học thực dụng của người ta được. Song phần đông có một đều lầm to đã nói trên, là nhận cái học khoa cử và Tống-nho là học đạo thánh hiền, mà bo bo cố giữ lại kháng cự với lối học mới lạ kia (ông Phạm-phú-Thứ đi sứ Tây về có ấn hành bản sách «Bác-vật, Khai-môi, Hàng-hải và Vạn quốc công-pháp»; ông Nguyễn-trường-Tộ có dâng nhiều bài sớ xin cải cách nhiều việc, mà Triều-đình và sĩ phu nhứt thiết bác khước), mãi mãi lưu cái độc hủ bại ấy cho đến triều Thành-Thái mới nghe có người xin phế khoa cử (ông Thân-trọng-Huề có bài sớ xin phế khoa cử); song cũng chưa ai chịu nghe, cứ một mực ngồi đợi cho đến ngày cái học ấy ráo xiêu vách nát, gốc rụi rễ khô mà đổ sụp. Cái kiến thức của người mình, cũng đáng thương thật! Nếu mà không có cái cuộc chánh biến nước Tàu (1898), cùng cuộc Nga-Nhật chiến-tranh (1904), sách mới Khương-Lương truyền sang, thì giấc mộng bát-cổ của sĩ phu ta, e đến ngày nay cũng chưa nguôi, mà nào ai biết ông Nguyễn-lộ-Trạch là người tiên kiến! (ông có làm bài «Thiên hạ đại thế luận», có lược đăng trong báo Tiếng-dân số 424).

Đương lúc Tây-học truyền sang, người mình nhứt thiết thâm bế cố cự, như Nguyễn-trường-Tộ ngày trước, và Nguyễn-lộ-Trạch gần đây, là người có ý khuynh hướng về Tây-học, đều bị công chúng xem như kẻ điên người cuồng, nhưng trái đất đi thì nó vẫn cứ đi, dầu ai có nói đất đứng mặt dầu. Sau trận Nga-Nhật đánh nhau (1904,) sách mới truyền sang, khuấy toang cái vùng không khí mây mù lâu nay. Từ đó kẻ xướng phế khoa cử, người cổ động Tây học, phong triều Âu-hóa tràn khắp trong xứ mà cái học «Tử viết» từ đó phải hạ màn xuống. Bỏ cái hủ xưa mà theo con đường mới, nào có phải việc không tốt đâu, ngặt vì cái nảo Tống-nho và khoa cử di truyền đã lâu, không phải mai chiều chùi rửa cho sạch được. Bởi thế cái vỏ bề ngoài tuy đổi khác mà cái gân óc bề trong vẫn còn y nguyên, nên trong khoảng thanh hoàng bất tiếp nầy, trong học giới ta lại sinh ra lắm trò quái gở.

Trên vài mươi năm, khoa cử đã bỏ mà cái trở Hán học cũng tan theo, đến ấy đã đành. Còn nói về Tây học thì trường nọ trường kia, bằng cao bằng thấp, cái vinh dự Tây học ngày nay, lại càng sang trọng hơn mấy bậc khoa giáp ngày trước. Thế mà xét về thực tế thì trừ công việc viết thuê nói mướn và làm công các sở ra, nào đã mấy ai lưu tâm đến chỗ triết lý, tìm được chỗ tinh túy của Âu-học mà tự lập lấy mình và du nhập cho bà con đâu. Chẳng qua ngày trước nói Khổng-Mạnh thì ngày nay thay vào Hy-Lạp, La-Mã, Mạnh-Đức, Lư-Thoa, đổi cái lối «chi hồ dã giả» mà bước sang «a. b. c. d.», cũng chỉ là ngoài biểu diện! Học giới như thế mà nói đến nhân tài thật không sao tránh khỏi câu cụ Tây-Hồ đã nói: «Ngày trước học Hán thì làm hủ Nho, ngày nay học Tây thì làm hủ Âu».

Ôi! có lẽ linh hồn người mình đã bị cái học Tống-nho nhiễm sâu mà không chữa được hay sao?

KIẾT LUẬN

Trồng dưa được dưa, trồng đậu được đậu, ở trên cõi đời, không có cái gì vượt ra ngoài cái luật nhân quả. Bởi cái học Tống-nho và khoa cử là cái nhân ngày trước mà ngày nay chúng ta phải mang cái quả không tốt kia. Nếu ngày nay trong học giới ta không lo tạo cái nhân tốt thì cái quả xấu sau này, biết đâu là bờ. Hiện giữa khoảng dở Âu dở Á, lở mới lở cũ nầy, nói về cựu học thì bình phong ngã mà cối cách cũng không còn, nói về tân học thì không khác chi bòn vàng mà vơ cả bùn cát; cái hiềm tượng trong học giới, nguy ngập là giường nào!

Cụ Tây-Hồ là một nhà tiên thời nhân vật gần đây, bình sinh rất phản đối Tống-nho mà về Tây học, lại có con mắt đặc biệt phát kiến nhiều chỗ tinh túy (1), trong một bài thi cảm tác tả cái hiện tượng nước ta trong khoảng quá độ nầy có câu:

«Bợm điếm lăng xăng lo chợ cháy
«Con hoang lơ lửng khóc cha nghèo».

Tuy là câu nói chung cả cảnh tượng tình thế xứ ta mà không khác gì vẽ ra một bức truyền thần của học giới ta cho công chúng cùng thấy. Chúng ta ngày nay đã trông thấy đều hư của mình và đều hay của người, ai là người tự xưng học thức lưu tâm đến học giới sau nầy, một mặt thì đem cái học cũ của ta mà dãi bòn lừa lọc, bỏ cái hư xấu mà lặt đều tinh túy; một mặt thì lựa trong học thuyết mới mà lựa chọn đều hay đều tốt, thích hợp với tình thế, có thể bổ chỗ khuyết điểm cho học giới ta, lần lần du nhập cho người mình. Phải biết đất có đào hết cỏ thì mới trồng được lúa tốt, ao có dọi sạch bùn thì sau mới chứa được nước trong; cái độc Tống-nho cùng khoa cử mà còn đeo theo cái nảo nửa người mình thì bề ngoài dầu Âu hóa, dầu Tây học, rầm rột thế nào, mà bề trong không khỏi phạm vào câu thi cụ Tây-Hồ nói trên: Cha đã nghèo mà con lại hoang, thì trừ bọn «bợm điếm lo chợ cháy» ra, không còn mong có công việc gì là thực tế.

(1) Chữ dân-quyền ở xứ ta cụ hô hào trước nhứt.

MÍNH-VIÊN

CHUYỆN-HAY

(Tiếp theo trang nhất)

Thầy phán mới vào làm, lương bổng đã bao nhiêu, lại thêm ông thân sinh bao nhiêu ruộng đất đã bán cho thầy ăn học, ngày nay cũng không có thừa, thành ra tay làm hàm nhai, nếu thầy tiện tặn thì cũng vừa đủ. Vậy tiền đâu mà thầy mua xe nhà? Đó cũng là thầy giỏi xoay trở.

Nhưng sau mấy tháng một cuộc sinh hoạt phong lưu, một ngày kia có người ở của tên Chà vô đem cái giấy gì lại, làm cho chiều lại hai vợ chồng có vẻ lo nghĩ... Tối bữa ấy thầy đi ra lại có kẹp cái kiềng của cô dưới nách. Đi đâu? đến nhà người thợ bạc đưa bảo cân thử đáng giá bao nhiêu tiền. Người thợ bạc xem xong lắc đầu nói: kiềng nầy là đồ dả! Thầy phán thở ra đi về, coi bộ xuội lơ...

Trong lúc ấy cô phán bảo kéo xe đánh bạo đến hiệu làm xe, nói có người cậy bán. Người chủ hiệu trông xe rồi nói:

— Xe nầy tuồng như của thầy phán... là phải?

— Sao ông lại biết?

— Thì chính hiệu tôi làm, để cho thầy góp một năm, mỗi tháng 10$ mà thầy mới góp có bốn tháng...

Cô phán liền lên xe, bảo kéo về... Đêm hôm ấy cũng như cái đêm có đôi kiềng không được, cô nằm mà có không ngủ...

Lạc-nhân

Lại một nhịp làm việc nghĩa

Ông Yên sơn mới xuất bản tại Saigon quyển «Văn Tuyển» giấy trên 20 trang, có những bài:

1) Phước nào hơn phước nầy! Giúp anh em Nghệ-Tĩnh còn đói-Yên sơn.

2 Khuyên dùng nội hóa.

3) Thuật tả chơn và Guy de maupassant — Việt-Hưng.

4) Một cái bánh — Tam-lang.

5 Còn bọn người dui, các ông Hội-đồng — Yên-sơn.

6) Viện tế sanh (nhà nuôi con nít nghèo) — Tô-khanh.

7) Cười ra nước mắt (tiểu thuyết) — Thái-dương.

8) Cách chấn hưng công nghệ nước nhà-A. P.

Giá bán mỗi quyển 0$15. Tiền bán sẽ trích ra 30% để giúp anh em đói ở Nghệ-Tĩnh — Riêng tại hiệu **Quan Hải** (đường Gia-long, Huế) sẽ trích 50% (vì không lấy hoa-hồng)

Lâu nay bà con vẫn cũng đã hết lòng với anh em Nghệ-Tịnh, nào quyên tiền, nào đi xem hát bội, hát cải-lương, nhưng chớ tưởng là đủ rồi......1 0$15 mà vừa được xem sách, vừa làm được việc nghĩa!!

T. D

DẦU XUÂN DẦU THU VÌ SAO MÀ CHOẢNG NHAU?

Dầu Xuân xưa nay là người khát diện định sang nhà dầu Thu mượn đôi hoa tai, đôi vòng chạm và chiếc giây quả tim để đi phát phơ tình... Nào ngờ đâu dầu Thu đã không cho Xuân mượn thì chớ, lại còn nhiếc rằng:

— Thích diện sao không lên NHÀ-ĐỒ CHẤN-HƯNG mà sắm có được không; các đồ trang sức bằng vàng, ngọc thạch, kim cương thì NHÀ-ĐỒ CHẤN-HƯNG chẳng thiếu một thứ gì cả! mà nếu không có tiền sắm thì đem mấy tờ quốc trái lên bán cho số nhà 62 hàng Bạc mà lấy xu!..

Chỉ có thế thôi mà xuân Thu choảng nhau vỡ đầu!... Kinh hoa duyên

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ

HUẾ

Vào núi báu, lẽ đâu về tay không?

Ông Trần-bá-Vinh dân biểu Trung-kỳ sang xem cuộc đấu xảo bên Paris mới về ngày 10-11-31, có ghé lại bản báo, lược thuật qua những đều nghe thấy trong cuộc du lịch, và có hứa sẽ chép thành bản sách để cống hiến cho bà con cùng xem.

Ừ, đã vào núi báu, lẽ đâu lại về tay không! vì chức trách dân biểu, sau cuộc du lịch về, tất có đều gì làm bổ ích cho nhân dân, chúng ta sẽ chờ xem. T. D.

THỪA THIÊN

Bọn chức việc làng nhiễu hành khách

Tổng Khương-phò, huyện Quảng-điền, có chợ Ngũ-xá thuộc địa phận làng Phong-lực; làng có đặt xích-hậu tại góc chợ, mượn tiếng canh tuần, kỳ thiệt để kiếm xu.

Ngày 15 tháng 8 Annam nầy có tên Trương-Đàm làng Mỹ-lợi (Phú-vang) đi mua bán tới tối ngủ lại nhà Nguyễn-Lợi, bọn dân tuần xét bài chỉ, tên Đam cũng đem trình hẳn hoi. Bọn chức làng nói bài chỉ căn cước không đủ bằng cớ, cứ bắt ra xích-hậu mai sẽ giải quan xét. Tên Đam dân quê thật thà nghe nói thế, tự nghĩ đem vàm dã lạnh, sang lại đêm quan e không khỏi phiền lụy, rồi tính xé «mua đương vầu», nào nỉ xin chịu 2$00 rượu, nhưng chưa vừa «túi không đáy» của họ, họ đòi cho được 5$00. Tên Đam bất đi phải mượn bà mẹ Nguyễn-Lợi 5$00 đem ra, bọn kia chia nhau: Lý Truật 1$, Tuần Tấn 1$00, Cửu Hoành 1$00, cửu Vỵ 1$00, còn 1$00 cho mười tên dân tuần, sau nghe 1$00 cửu Vỵ thì anh ta cho lại tên Đam.

Quangày 1 tháng nầy tên Nguyễn-Dang em người chủ hiệu Thuận-long (Huế) về buôn bán phải tốn 0$50 rượu chúng mới chịu xét hai chỉ và cho ngủ lại nhà trọ khỏi ra xích hậu. Ngày 4 tháng nầy tên Mơi ở với quán-Giải (Huế) về mua trứng vịt, ở lại, chưa kịp trình xét, phải tốn 1$00.

Đến 22 tháng nầy người nhà quê ở làng Dương-sản (huyện Hương-trà) đi gánh rượu mướn cho người ở Hà-đồ, vì chân đau đi chậm nên người chủ mang sổ đi trước, bị tên tuần Tấn bắt giam nửa ngày, sau tốn 1$00 và một lít rượu mới được đi.

Vì ở xa quan, không ai trừng trị nên bọn nầy càng ngày càng hoành hành thêm.

Thương-Tâm

HATINH

Quan tha làng bắt

Lý-trưởng Trần-ngọc-Nhuận xã Đông-môn, phủ Thạch-hà, làm cho dân chúng tôi không thể nào chịu nổi. Về mấy lúc nầy bị bắt bớ tình nghi nhiều người. Sau khi đã xét ra vô tội, được quan trên tha mà đòi lý trưởng đến nhận thì nó kiếm cớ không chịu nhận, chừng nào gia quyến người khốn nạn kia có dút lót ít nhiều thì nó mới nhận cho khỏi ngục. Như tên Hưng, tên Trần Kiện, người thôn Thượng, tên Bùi Nhẫn thôn Đông, và tên Dương Viết ngụ ở làng Vọng-liệu (huyện Kỳ-Anh) đều bị cái thủ đoạn của nó.

Ngoài ra những người cùng khổ phải tha phương cầu thực mỗi khi đi về cũng phải có ngọt bùi gì thì nó để cho yên mà đi làm ăn, chứ nếu không thì nó cũng kiếm đường khuấy rối.

Nhân dân chúng tôi đương buổi nầy bị bọn kia họa nọ dồn dập, cực khổ muôn phần, mà lại còn phải cái nạn giặc hào sách nhiễu như vầy nữa, phỏng có sống được không?

Một người dân làng Đông-môn

QUẢNG-BÌNH

Tổng lý chung lưng nhau

Tổng Đàm và lý Thung là tổng lý đương thứ đều người ở làng Liêm-biện, tổng Mỹ-trạch, huyện Lệ-thủy, làm quyền trái phép làm cho dân chúng tôi chịu nhiều đều cực khổ, xin kể vài chuyện sau nầy:

1) Lúc nầy trong hạt đói khát, kẻ trộm nhiều lắm, chánh tổng với lý trưởng nhà giàu có, muốn phòng gian đạo, nên tối nào cũng bắt dân đến canh tận nhà chúng nó, còn việc tuần trong làng thì bỏ nhẹ nhàng.

Có người dân nào biết sự bất công hoặc vì bận việc gì khác mà không đến canh thì chúng nó đánh đập tàn tệ và hăm dọa nọ kia.

2) Mới rồi ông bát Trương làng chúng tôi vì mắc nợ ngân hàng phải bán mấy mẫu tư điền cho ông đốc Lê-tô-Oanh đốc giáo trường Mỹ-lộc, giá tiền 3000 quan. Lệ thường dân trong làng hễ có việc gì thì cũng tất do lý trưởng, thế mà bữa bán ruộng, lý trưởng lại đeo thêm chánh tổng vào nữa (lý trưởng và chánh tổng là anh em cô cậu) xuống tận nhà quan đốc Oanh mà đóng dấu và đòi ông bát Trương 20$. Ông bát cũng phải cắn răng mà chịu. Bán 6 mẫu ruộng, 3000 quan tiền mà đòi mất 20$ mới đóng dấu thì có ác nghiệt không?

Đó là kể vài câu chuyện mới đây, chớ ngoài ra còn nhiều. Trong một làng mà có đến hai tên gian hảo hiệp đồng sách nhiễu nhân dân như vậy, có ai cho là không phải một cái tai họa cho dân không?

Một người dân làng.

NAM-KỲ

SAIGON

Cọng-sản diễn thuyết tại rạp hát Chợ Đũi

Bữa 7 Novembre rồi, tức là ngày kỷ niệm cuộc cách mệnh Nga Đỏ, ở châu thành Saigon một vài nơi cũng không khỏi xảy ra chuyện lộn xộn. Tức như vụ cọng sản diễn thuyết ở rạp hát Chợ Đũi bữa thứ bảy đó.

Đương lúc diễn hát thình linh có một người ăn mặt đồ trắng nhảy lên sân khấu trương cờ đỏ mà diễn thuyết cọng-sản. Người ấy diễn một chập rồi toan tẩu thoát thì bỗng có một người đi coi đuổi theo bắt được và giao cho một viên quản.

Chừng ít phút thì cò bót đem xe hơi lên chở về bót.

Cò bót còn bắt được 4, 5 người khác nữa tình nghi là đồng đảng với người diễn thuyết đó.

(Trích công Luận)

Thợ Nhà in Ardin làm reo vì bị bớt lương

Sớm mai ngày 9 Novembre nầy khi bảy giờ, có người đến cho chúng tôi hay rằng bọn thợ nhà in Ardin ở đường Catinat đồng lòng đình công, nhưng không có xảy ra việc gì lôi thôi.

Nguyên do là tại việc bớt lương mà ra. Mỗi giờ trước kia ăn trên một cắc bảy giờ chỉ còn tính bảy xu mà thôi.

(Công luận)

HÁN-VIỆT TỪ-ĐIỂN
Xin đặt trước trọn bộ.
ĐÀO-DUY-ANH — Huế

DRAGÉES
Vermifuge
RUDY
Trị bịnh
SÁN LÃI

Thuốc viên Dragées Rudy trị bịnh sán lãi rất thần hiệu, và làm cho người ta trở nên tráng kiện. Người lớn con nít đều dùng được.

Thuốc viên Dragées Rudy có bán tại các hãng thuốc ở Saigon và các hãng ngánh ở các tỉnh.

PHARMACIE NORMALE
(L. SARREAU)
119-123 rue Catinat -:- SAIGON
(là hãng thuốc đáng tin cậy, tạo lập đã hơn năm chục năm rồi).

BIẾU
Tôi biếu 1 món đồ dùng thường ngày, rất hữu-ích và có giá trị. Gởi 1 con cò 5 xu cho:
P. ROUSSEL, B. P. 48, CHOLON

ÔNG GIÀ BÀ LÃO NHỨC XƯƠNG, MỎI LƯNG...!
BỔ-HUYẾT KHU-PHONG
TRỊ ĐƯỢC VÀ CHÓNG LẮM
THAM-THIÊN-ĐƯỜNG

Một công hai việc

Vì chúng tôi được phép xuất-bản tại Huế tạp-chí «Kim-Lai», nên phải lo dọn sở phát-hành Dầu Khuynh-Diệp và các thứ nước-hoa dầu-thơm về Huế luôn, để chủ-trương công việc cả hai bên cho tiện.

Kể từ ngày 1er Décembre 1931, đơn lấy hàng, phiếu trả tiền cùng các giấy-má thơ từ chi khác, xin gởi về Huế cho chúng tôi cả; đề:

VIẾN-ĐỆ
11, quai de la Susse
HUẾ

Dây thép tất thời đề: VIENDE HUE

VIẾN-ĐỆ cẩn-cáo

Sứa NESTLÉ hiệu CON CHIM

Sức khỏe của trẻ nhỏ

Hỏi xin không mất tiền một quyển sách dạy cách nuôi trẻ bằng tiếng quốc ngữ của Bác-sĩ Vidal soạn ở hiệu sữa NESTLÉ, phố Paul-Bert, số 55 Haiphong

Mới xuất bản một quyển sách viết toàn Pháp văn nhan hiệu là

PAGODES CHINOISES ET ANNAMITES DE CHOLON

của LÊ-VĂN-LUU, Giáo-sư hồi hưu trước soạn, trong ấy có 26 cái ảnh chụp rất đẹp

BÁN TẠI:

1/ *Hiệu ông Trần quang Nghiêm, đại lý đèn khi, đèn dầu và đồ phụ tùng, số 200, đường d'Espagne Saigon.*
2/ *Ăn quán Đức Lưu Phương, số 158 đường d'Espagne Saigon.*
3/ *Nhà người soạn sách, số 140, đường Tổng đốc Phương Cholon, giá mỗi quyển 1$40, gởi tới nhà 1$60, gởi theo cách lãnh hóa giao ngân 1$65.*
Ở Hanoi bán tại nhà ông Phan Văn đức Ngôn 290, Route de Huế y như giá nói đó

Trích lục mấy tích đại khái thuật trong sách

1/ Người Tàu lập nghiệp trong xứ ta và nhơn vật lúc cựu trào.
2/ Luận về chùa miễu khách Huê-kiều và của ta tại Cholon.
3/ Tích bà Thiên-hậu — Quan Đế — Bà chúa Thai sanh.
4/ Làng Minh-hương — Mấy cảnh chùa Phật có danh tại Cholon — Trường-Hương — Trường-Ký, v. v.

AI CÓ BỆNH CẦN BIẾT:

Mai kia đến mùa rét, bệnh nhe còn khó chịu, huống chi các bệnh trong, không riêng đau khổ mình, tiền nong tiêu tốn, mà còn để lo phiền vất vả người nhà... Vậy ai mới mắc hay mắc đã lâu các bệnh : *đau phổi, đau ngực, đau tim, đau gan, ho, hen, đờm suyễn, ho lao, thổ huyết, đau dạ dày, đau bụng kinh niên, phong tích, đau tức mỏ ác, trúng gió bị liệt bại, đơn thấp, đau xương, nhức gân, sang, sẩn, sưng đầu gối, lở kềnh âm sang, tràng nhạc, phong hủi, lậu, giang mai, mọc bệnh huê liễu đi hại, đau lòa mắt, đau ở tai, phù, bủng, ngã nước, nhiệt lao, kiết lị, đau thận, tức bụng dưới, đau lưng, đi tiểu vàng nóng, xanh còm, yếu ăn, ít ngủ, nhức đầu, đàn bà dễ bị tê liệt, hậu sản, sản lao, khí hư, kinh nguyệt không đều, tích hình, huyết bạch, muộn con, đẻ non, hữu sanh vô dưỡng, đau vú, tóc sữa, trẻ con cam, sài, v.v...* nên gởi ngay thơ ra *Hiệu thuốc lớn ở 72 rue Medicaments à Hanoi* « có nhiều Thầy thuốc lão thành danh sư và có đủ các môn thuốc Nam, thuốc Bắc gia truyền rất thần diệu » mà mua thuốc theo lối giao-ngân lãnh-hóa cũng được, thì cam quyết chắc chắn là mau khỏi rứt căn bệnh, chóng được khỏe mạnh, làm ăn lanh lợi lắm, không bao giờ còn nổi tiếc mất tật mang nữa, vì đã nhiều bệnh dùng thuốc các nơi hằng năm không chút thuyên giảm, mà sau dùng thuốc của Bổn-Đường, chỉ vài tuần là khỏi triệt căn bệnh ngay. Các ngài dùng thử sẽ rõ ngay thuốc của Bổn-Đường thần diệu kiến hiệu vô cùng. *Ngài nào muốn biết trước bao nhiêu ngày, bao nhiêu tiền thì khỏi bệnh, xin cứ gởi thơ ra, Bổn - Đường xin vui lòng chỉ bảo thành thực ngay.* Thấy ai đau ốm, rất mong các ngài vì đồng bào mà giới thiệu giúp Bổn-Đường với bệnh nhân, đó cũng là một công đức lớn vậy.

Thuốc chữa bệnh xán

Người nước ta hay ăn tái tái nên hay mắc phải bệnh xán. Người có bệnh, nếu không uống thuốc, cứ để con xán trong mình lâu năm thì rất nguy hiểm, bởi vì nó cắn cắt người.

Một ngày nó ra kể đến mấy lần, như cái xơ mít, mà lúc nó ra đến chỗ hậu môn thì thấy nôn nôn thật rất khó chịu.

Thuốc bán một liều (hai chai), mỗi chai sáu hào.

Các hiệu Đại-lý bán thuốc cai nha phiến của tôi đều có bán thuốc xán cả.

Nguyên sứ tòa thượng hạng thông phán

TRẦN-ĐỨC-CẢNH

39 Phố Tả-trường -:- NAMDINH

Thư của ông chủ-nhiệm Mộng-lương thư-quán dược-phòng gửi mua thuốc

Hải - ngọc - đường bách - ứng

Nhatrang, le 29 Juilet 1931

Ông Nguyễn - huy - Cừ, *tú - tài, làng Hoằng-nghĩa, phủ Hoằng-hóa, tỉnh* Thanh-hóa *(Annam).*

Thưa ông,

Thuốc *Hải-ngọc-Đường bách-ứng* của ông thật thần - hiệu, bác-quán đã bán hết cả thuốc mà ông gửi lần trước rồi, nay lại xin gửi theo cách lãnh-hóa giao-ngân cho một trăm (100) bao thuốc ấy nữa....

Mr Vương-gia-Bật

Chủ-nhiệm

Mộng-lương thư-quán dược-phòng

NHA-TRANG

合 Maison HOP-THINH 盛

SOIERIE & MERCERIE

32 Rue des Cantonnais Phố Hàng Ngang

HANOI

Bản hiệu chuyên môn bán các thứ hàng tơ lụa Bắc-kỳ như : lãnh áo, lãnh quần đen, trắng trơn và hoa. The thâm, bằng đen, the các màu trơn và hoa. Lụa thâm các màu, trắng bề khổ 0m37, 0m45, 0m70, 0m75, 0m80.

Lượt đen các hạng, vải màn, chỉ hạt. Bán sỉ và bán lẻ giá rất hạ, vì bản hiệu buôn bán đã mấy chục năm nay, buôn được tại gốc những hàng kể trên. Các Quí Khách ở xa xin viết thư về lấy mẫu và giá hàng, bản hiệu sẽ hồi âm lập tức.

Lại còn các thứ hàng tạp hóa như đồ da, valise, yên ngựa, cặp sách, giầy giép, ví da, đồ đồng, đồ thêu, mũ mặt gỗ vân vân.... bản hiệu có bán buôn rất nhiều xin các quí khách chiếu cố, bản hiệu rất hoan nghênh. Gửi hàng đi các nơi theo cách lãnh hóa giao ngân (Contre-Remboursement).

Buôn bán thật thà, hàng tốt giá rẻ, các quí khách mua thử sẽ biết.

Nay cẩn bạch

Mme NGUYỄN-THỊ-SÁU

HỢP-THỊNH

Soierie & Mercerie 32 *Rue des Cantonnais*

HANOI

Tờ thỉnh - cầu của Viện Dân-biểu Trung-kỳ đưa lên quan Tổng-trưởng thuộc-địa khi ngài đến Huế

(Nhờ quan Khâm-sứ Trung-kỳ chuyển đạt)

Huế, le 1er Novembre

Kính trình quan Tổng trưởng

Dân Trung-kỳ lấy làm hân-hạnh được đón tiếp quan Tổng-trưởng thuộc-địa nước Pháp mới lần thứ nhất ủy qua kinh lý xứ Bảo hộ này.

Nhân nhịp hiếm có này, chúng tôi xin lấy tư cách Đại-biểu Nhân dân đệ trình quan lớn mấy vấn đề thỉnh cầu định theo sau đây, mong rằng quan lớn sẽ rộng xét cho, ngõ hầu nhân dân thực được nhờ ơn Bảo hộ của nước Đại Pháp.

Xin quan lớn thể lòng kính trọng của chúng tôi.

Nay kính trình

Đoàn Đại biểu ký tên

Bài thỉnh cầu thứ nhất về việc lập hiến

Chúng tôi xét những cuộc biến động xảy ra trong hai năm nay, thực đã tỏ ra rằng ; cần phải giải quyết bằng vấn đề cải cách chính trị.

Xét cái chính sách làm đúng theo chế độ Bảo hộ, thực có thích hợp cho xứ Trung kỳ.

Xét dân trí nay đã có phần mở rộng, thời cái chính thể quân chủ chuyên chế nay không hợp thời và cũng không hợp dân nguyện nữa.

Xét Đức-quốc-vương hiện đương du-học bên Pháp đã sắp định kỳ hồi loan chấp chính.

Vì các lẽ trên, chúng tôi thỉnh cầu sau này :

1/ Nước Đại Pháp giúp cho Quốc vương chúng tôi, lập ra một bản tân hiến pháp, theo chánh thể quân dân cộng chủ, để ban bố cho quốc dân, ngay lúc ngài hồi loan chấp chánh.

2/ Trong bản tân hiến pháp sẽ định rõ quyền trách của hai cơ quan ; hành chánh và lập pháp, để cai quản trông nom các việc nội trị trong nước một cách mật thiết hơn, nhưng do Chính phủ Bảo hộ giám sát.

3/ Chính phủ Nam triều sẽ chỉnh đốn theo cách tân thời thành một chính phủ quốc gia chân chính, sẽ chịu trách nhiệm về các việc hành chính đối với nhân dân đại biểu viện. Viện này sẽ chỉnh đốn lại, và sẽ có quyền quyết nghị và kiểm sát.

4/ Bản hiến pháp ấy sẽ là vật bảo cố quyền lợi cho quốc dân, và sẽ làm khuôn mẫu cho nền chính trị và hành chính trong nước.

Bài thỉnh cầu thứ hai về việc mở rộng nền giáo-dục

Chúng tôi xét : việc giáo dục là một cơ quan để khai thông dân trí.

Xét cách mở mang giáo dục hiện thời, chưa đúng theo trình độ, tiến hóa, và hợp với dân nguyện.

Xét dân số Trung-kỳ đến gần sáu triệu mà số trường học cả công, tư mới có 1115 cái. (766 trường làng do làng chịu phí, 158 trường tư, 191 cái trường công do ngân sách chịu phí) số học trò mới được 65 338 người (nội trường làng 32.102 người trường tư 6.758 học trò, còn trường công 26.183 học trò) thời chưa thể gọi là quân bình được

Xét toàn xứ Trung kỳ chưa có Trung-học nào, và toàn xứ Đông-pháp chưa có trường Đại học nào ngang với trình độ các trường Đại học bên Pháp

Vì các lẽ trên, chúng tôi thỉnh cầu sau này :

1/ Xin mỗi năm trù rộng thêm ngân sách học chính cho các ban tiểu học và Cao đẳng Tiểu học, ít nữa cũng nhiều hơn số tiền của năm vừa qua.

Xin hiểu khuyến giúp đỡ cho các làng lập thêm trường Sơ học, để cho nền phổ thông giáo dục mau được lan rộng.

Xin sửa đổi học qui, cốt nhất là đem giạy những bài công dân giáo dục ở hết thảy các trường Sơ học và Tiểu học kể trên ấy.

4/ Xin lập tại Huế một trường Trung-học có đủ các lớp, mà học qui thời theo in như học qui của Pháp, chỉ thay đổi mấy môn cần thiết cho người Nam, như Hán tự thay cho cổ tự Hy lạp và Latin v. v.

5/ Xin đổi các trường Cao đẳng Đông pháp ở Hanoi ra trường Đại học như bên Pháp, nhất là trường Pháp chính đổi ra trường Luật học, trường y học đổi ra trường Y khoa bác sĩ, trường Cao đẳng Canh nông đổi ra trường Canh nông kỹ sư, trường Cao đẳng công chính đổi ra trường Công chính kỹ sư, để vừa có thể cung ứng cho sự nhu cầu thiết yếu trong nước, vừa có thể tiện lợi cho bọn thiếu niên khỏi đi du học xa xuôi bên Pháp.

Bài thỉnh cầu thứ ba về việc mở mang nghề canh nông

Chúng tôi xét : dân xứ Trung kỳ lấy nghề cày ruộng làm gốc, nhưng xét dân có đến gần sáu triệu mà số ruộng đã khẩn mới có 1.480.000 mẫu tây, lại phần nhiều là ruộng khô xấu, lại trong xứ thường gặp thiên tai nắng, lụt làm cho mất mùa, bởi thế mà nghề nông thua kém, dân vô sản nghèo đói còn chiếm số nhiều trong xã hội.

Vì các lẽ trên, chúng tôi thỉnh cầu sau này :

1/ Xin trích tiền công thải lần thứ nhất lấy 30 triệu và công thải lần thứ hai lấy 20 triệu bạc, để dùng làm các mương dẫn thủy lợi nông ở khắp các tỉnh, cho mau được hoàn thành trong hạn năm năm.

2/ Xin trích tiền công thải lần thứ hai lấy 10 triệu bạc bỏ thêm vào các nông phố ngân quĩ đã lập và sẽ lập ở các tỉnh dùng để giúp cho nông dân được vay giải hạn, nhất là vay để khai khẩn đất hoang.

3/ Xin mỗi tỉnh lập ra một sở dinh điền cốt để định lệ và hiểu khuyến cho dân vô sản ở miền hạ du đem lên miền thượng du khai hoang lập nghiệp, theo như chế độ tiểu địa chủ, sở dinh điền ấy sẽ trông nom về các việc giúp vốn và khẩn đất cho được thành hiệu

Ký tên thay cho Nhân dân đại biểu viện:

Nguyễn-Trác, Nguyễn-đức Lý,

Nguyễn-thành-Hưng

Vì có bài thỉnh cầu này, nên gác Biên bản kỳ nhóm hội vừa rồi sau sẽ đăng tiếp.

Comptoirs Commerciaux d'Annam

Commission - Représentation

TRUNG-KỲ THƯƠNG-CỤC

107, Rue Paul - Bert -:- HUẾ

LÊ-THANH-CẢNH chủ nhân

VIỆC THẾ - GIỚI

(Tiếp theo trang nhất)

ủy đã giao cho ông Patel việc tin cho ông Gandhi biết rằng nay ông không còn cần dự Hội nghị Bàn tròn làm chi nữa. Hội nghị lại muốn ông Gandhi chú ý đến tình hình trong nước, tình hình mỗi ngày mỗi thêm nghiêm trọng, nhứt là ở Bengale.

(Londres, 8 novembre (Arip) — Biết được rằng Hội nghị quốc dân Ấn-độ muốn triệu ông Gandhi về, ông Malaviya và bà Naidu (hai đại biểu Ấn độ tại Hội nghị Bàn Tròn) có bàn chuyện với ông ta, trước mặt Malcolm Mac-Donald, con Thủ tướng Mac-Donal).

(Oxford, 9 novembre — Ông Gandhi đối với việc Hội nghị quốc dân triệu ông về nước, vẫn còn làm thinh, chưa tỏ ý kiến gì.)

Lại còn biến động ở Cachemire

Bombay, 9 novembre — Lại còn biến động nữa ở Cachemire. Có lẽ toàn thể dân Ấn-độ và dân Hồi giáo sẽ xung đột nhau to. Không kể gì lệnh lạc của viên kinh lược, nhiều toán Hồi dân sắp đặt có trật tự từ Pendjab kéo vào thành phố Cachemire.

Bên kia, dân Ấn muốn khởi loạn ở các thành phố Haiderabad, Bhopal .... do các vua Hồi cai trị.

ÂU-CHÂU

ĐỨC

Rút bớt tiền công thợ

Berlin 7 Novembre (Arip). — Các hội đệt ở Westphalie và Rhénanie đều đồng tình rút bớt tiền công thợ. 200.000 người lao động bị thiệt.

PHÒNG-TÍCH

(CON CHIM)

Bịnh Phòng-Tích đàn ông, đàn bà sức kém thường hay bị, nhất là tự 25 đến 50 tuổi hay bị lắm, vì :

1 là : Khi cơm no, rượu say, vội ham tình dục;
2 là : Khi mệt nhọc, ăn no đi ngủ hay đi tắm ngay.

nên thụ bịnh : gọi là Phòng-tích. Khi thụ bịnh, thấy đầy hơi, tức cổ, tức ngực, cơm không muốn ăn, ăn thì hay ợ thường đau bụng, đau lưng, chân tay mỏi mệt. Bị lâu năm sắc mặt vàng, da bụng dày.

Mới bị uống 1, 2 liều, lâu 4, 5 liều, uống không công phạt, đúng bịnh ắt thấy dễ chịu hoặc khỏi ngay. Mỗi liều chia hai bận uống, giá : 0p40.

VŨ-ĐÌNH-TÂN, 178 bis, Route Lachtray HAIPHONG. ẤN-TỬ Kim-tiền năm 1926

ĐẠI - LÝ TRUNG - KỲ :

HUẾ	: Hiệu VĨNH-TƯỜNG, phố Gia-Long.
TOURANE	: THÁI-VIÊN phố Musée và NGUYỄN - THỊ - HUỆ phố Đỗ-hữu-Vị.
QUANGNGAI	: NGUYỄN-NGỌC-ANH, Thạch-Trụ, Mộ-Đức và CHẾ - HOÀNG à Sông-vệ
NHATRANG	: MỘNG-LƯƠNG-THƯ-QUÁN.
TAMQUAN	: Hiệu ông ĐỘI-CHẨN.
VINH	: Hiệu SINH-HUY, phố Gare.
DALAT	: ĐINH-VĂN-CHÂU, Librairie.
FAIFOO	: HOÀNG - ĐẮC - VINH 188, phố Pont Japonais.
DONG-HOI	: Lê-Quỳnh Commerçant.

Khắp ba kỳ có Đại-lý bán cả.

MÁT TRỜI

Mấy tháng gần đây, trời nóng nực quá, hàn-thử-biểu lên đến ba bốn mươi độ. Tuy vậy, ảnh mỹ thuật lối mờ của hiệu HUONGKY vẫn được quý khách rất đổi hoan nghênh, không nề nóng nực đến chụp thật đông. Trời nóng còn đông như thế, huống hồ đến tiết sang thu, trời thêm mát mẻ, có lẽ các quý khách càng đến thật đông hơn, lại chính bản hiệu chủ nhân thân hành đương ảnh để khỏi phụ lòng các quý khách chiếu cố về lối ảnh mờ. Chính là lối ảnh hiệu HƯƠNG-KỲ khởi xướng ra trước nhất, nên không đâu bắt chước bằng được. Các quý khách có đến xem tận nơi mới biết rõ công nghiên cứu của bản hiệu về nghề này đã hai mươi năm có lẽ.

HUONGKY PHOTO

48 Rue Jules Ferry — HANOI

NGHĨA NƯỚC TÌNH NHÀ

TAM-LÝ TIỂU-THUYẾT

Giang - Hạ DỊCH - THUẬT

Thầy Mạnh-Tử có nói : « Ta chưa từng nghe rằng uốn mình mà chính được người, huống là chịu điều nhục mà chính được thiên hạ ».

孟子曰吾未聞枉己而正人者也況辱己以正天下者乎

Số 61

Nhưng thình lình Trương-bá-Y hô hai tiếng làm cho người khách viễn phương đương mơ màng mà tỉnh lại. Rồi Trương-bá-Y nói :

— Phan đại nhân, khi nhà triết học đã bàn luận đến các lý thuyết rất cao thượng, thì đến khi họ xuống để trông thấy các điều tầm thường xảy ra hằng ngày, cũng có hơi nhục cái nào một ít. Đức Khổng-tử thì giỏi về cách ấy lắm. Ta nên bắt chước theo ngài. Vậy thì nay đại nhân đã biết rõ các điều, tôi cho đại nhân biết rằng trong số các người đại nhân được biết ở xứ này có một phần đông hôm qua đã mạng một : hầu tước Dục-sĩ-ca, và người bạn là tử tước Hi-ra-ta, và cả người bạn ở xứ Hồng-mao kia là tư lệnh Phẹt-gân đều chết cả. Theo như cách nói của nhà binh thì cả ba đều chết rất vẻ vang...

Phan-thơ hút đã nhiều thuốc phiện quá rồi, thuốc phiện đã nhiễm cả vào óc Phan-thơ, làm cho như say như tỉnh, khoan khoái khác thường. Vì vậy mà đến khi nghe cái tin dữ dội, làm cho cả cái gia đình độc nhứt mà Phan-thơ đã biết ở Nhật bản phải mang cái họa tày trời, Phan-thơ nghe cái tin ấy mà không tỏ ra cảm động chút nào. Phan-thơ chỉ trả lời :

— Cái chết kia đáng buồn thật, vì từ nay Dục-sĩ-ca phu nhân phòng loan chích gối, trong một trận giặc mà phải mất cả chồng yêu và bạn bè thân thiết.

— Cái nước Nhật này trước khi bởi sự điên cuồng mà trở nên rối loạn, thì xưa kia các lễ về sự tang tế cũng giữ rất chu tất. Người đàn bà chồng chết trước kia phải mặc áo vải thô không thêu thùa, buộc cả cái giây thắt lưng và đồ tang phục trong ba năm. Trong ba năm ấy nói cũng không được nói một cách có duyên. Ăn thì cũng không ăn cho no bụng ; vì phải để cho sắc mặt bạc xanh. Thường thường lại vào chùa qui y niệm phật, và ở đó chờ cái ngày chết.

— Nhưng đàn bà ngày nay chắc là không được như thế.

— Vâng, tôi cũng tưởng như vậy. Này Phan đại nhân, tôi cũng biết và đại nhân cũng chán rõ điều giạy của Lễ pháp : «Người đàn ông không được nói những chuyện của đàn bà và những chuyện nói nơi khuê phòng không được ra khỏi bốn tấm tường trong khuê phòng ấy». Tôi không dám trái điều lễ giạy đó. Nhưng tôi tưởng dầu Dục-sĩ-ca phu nhân thường hay không kể cái đức tánh đàn bà, và lỗi với cái luật thiết yếu, đại nhân cũng nên lấy lòng nhân đạo, chấp nhất đây, đi lại báo cho phu nhân biết cái tin buồn ấy. Vì vậy mà tôi sẽ cẩn thận nói cho đại nhân được rõ những chuyện đại nhân phải biết. Trước kia đại nhân có hỏi tôi nếu một người chồng mà bỏ nơi đường chánh đi ra xa ra, thì người vợ cũng đi vào một ngã đường quẹo để đi theo dấu chưn người chồng, thì có phải là lỗi với bổn phận mình không ? Lúc đó tôi nín thinh, chưa dám trả lời vì thật tình tôi chưa có thể trả lời nổi. Bây giờ tôi xin trả lời cho đại nhân : có lẽ người đàn bà mà ta nói đó đã đi vào một con đường quẹo mà không phải để bước theo dấu chưn chồng mà chính là bước theo dấu chưn một người khác. Và nếu Dục-sĩ-ca phu nhân được các cái tin kia mà sẽ khóc có lẽ đó không phải vì cái chết của hầu tước Dục sĩ ca mà sẽ làm cho phu nhân khóc đâu.

Phan thơ nghe nói đến đây, miệng lẩm bẩm đọc ra mấy tiếng, nhưng còn dụ dự :

— Tư lệnh Phẹt gân...

Trương bá Y nghe Phan thơ đọc cái tên ấy rồi, thì nói :

— Thế là đại nhân đã biết những điều phải biết rồi. Thời bây giờ xin đại nhân cùng tôi hút trong cái điếu bằng trúc đen này.

Đương lúc bây giờ cái ngọn đèn dầu trên bàn hút hạ thấp. Một người đứng hầu đó cầm đến một ve dầu đổ vào, thì cái ngọn đèn kia đỏ lại. Ông Phan thơ trông thấy ngọn đèn tỏ lại, sực nhớ lại câu sách trong chương Khúc lễ : «Hãy đứng dậy khi ngọn đuốc đến», rồi đứng dậy cáo lui.

(Kỳ sau sẽ tiếp)

Học sinh trường đại học Halle còn làm lôi thôi

Berlin, 8 Novembre (Rad. dép.). — Học sinh trường đại học Halle, trước kia chỉ phản đối một mình viên giáo học gia tô Dehn, nay phản đối luôn viên đốc trường và viên giáo học Aubin. Đối với viên giáo học Aubin nầy họ cho là không chịu chống với tổng trưởng học chính để bảo bộ quyền lợi của họ.

Viên giáo học Aubin không chịu từ chức, theo ý muốn của học sinh. Tuy vậy những sự rối loạn cũng đã hết, người ta mong sẽ điều đình được.

TÂY-BAN-NHA

Một việc lôi thôi tại Valence

Madrid, 9 Novembre (Rad. dép.) — Có việc lôi thôi to tại Valence. Các công đoàn đều đồng tình ra lệnh tổng bãi công để phản đối việc các nghị viên về hai phái tôn giáo và đại diện chủ nhóm hội để xét lại bản hiến pháp mới. Các xe đều nghỉ chạy. Các nhà băng đều đóng cửa.

Trước mặt 20.000 người, các nghị-viên ấy diễn thuyết phản đối những đều không lợi cho Tôn giáo trong bản hiến pháp.

Mấy toán đảng viên lao động, xã hội kéo vào đập đánh tùi bụi tưng bừng. Một nghị viên bị thoi bỏ ngửa, bất tỉnh nhân sự.

Cảnh binh và vệ-binh can thiệp vào, dùng cây gậy mà đối phó. Nhiều người bị bắt, làm người bị thương.

YOUGOSLAVIE

Học sinh trường đại học Belgrade cũng làm lôi thôi

Belgrade, 7 novembre (Rad. dép.) — Vì học sinh phản đối chính phủ một cách bạo động kịch liệt quá, nên trường đại học Belgrade phải tạm đóng cửa trong 4 ngày. Cảnh binh bao lấy học sinh mà dẫn về phường (quartier) của họ ở, và bắt nhiều người.

DỰ PHÒNG TRƯỚC HƠN LÀ ĐỢI MẮC BỆNH MỚI CHỮA

Chúng ta sinh trưởng vào thời buổi náo động nầy, nhiều người đau yếu bách bệnh, cứ đợi đến lúc cuối cùng mới chịu chữa. Rồi sau, các bệnh ấy phát ra, thành bệnh tê-thấp, thương thận hay thương ti, buốt-nhức đau đui, nói tóm lại là tất cả các chứng phát ra, rõ cho ta biết là máu ta sấu. Chính là lúc nên cần tới thuốc giải-độc thật mạnh, mà không có thuốc nào hay bằng thuốc chữ danh **TISANE des CHARTREUX de DURBON** làm bằng các cây hương thơm ở núi Alpes có chất tiêu độc rất thần hiệu.

Nhưng mà tại sao ta đợi đến khi các chứng ấy phát ra?

Ta nên dự phòng trước hơn là đợi mắc bệnh mới chữa. Vậy ta nên chứa sẵn chong nhà một ít **TISANE des CHARTREUX de DURBON**; cứ mỗi tháng ta uống một lần thì ta không còn sợ gì những bệnh hoạn kể trên nó ngăn trở ta và hại sự sinh hoạt của ta.

Ngày mười sáu tháng chạp tây năm 1930

Ước từ ba năm nay, nhà tôi và tôi, chúng tôi uống thuốc **TISANE des CHARTREUX de DURBON**, *thì chúng tôi không thấy trong người khó chịu và chúng tôi thường được mạnh khoẻ.*

Chúng tôi đã mách thuốc này cho nhiều người quen biết, ai cũng lấy làm sung sướng được biết một vị thuốc hay chữa khỏi được bệnh. Nay kính thơ.

Jacques REVEREND

số nhà 10, phố République, ở BOIS-COLOMBES (Nước Pháp)

Thuốc chuyên môn ở **CHARTREUX de DURBON**

Tisane đựng bằng lọ nhỏ

Thuốc viên Pilules Supertoniques đựng bằng ống

Thuốc bôi Baume (chữa bệnh ngoài da) đựng bằng lọ.

Xin hỏi tại các hàng bào chế lấy.

Cách dùng và giấy chứng thực

Phòng thí nghiệm quan J. BERTHIER ở GRENOBLE (Nước Pháp)

TISANE DÉPURATIVE DES CHARTREUX DE DURBON

THUỐC CAI ẤN-ĐỘ

Hiện nay có nhiều nhà chế thuốc Cai nha phiến, nói thần nói thánh, bắt người ta cung khai: nào là nghiện nặng, nghiện nhẹ, tuổi trẻ, tuổi già, lôi thôi mọi sự, rút cục lại chẳng có công hiệu gì, chẳng qua chỉ tiền mất tật mang cả. Phải biết rằng thuốc phiện sản xuất bên Ấn-độ, người Ấn độ dùng nó làm thuốc chữa bệnh, nên họ am hiểu hết tính chất thuốc phiện mà biết cách trừ bỏ độc thuốc phiện rất dễ dàng. Bản đường vì thâm giao với một nhà danh y Ấn-độ, nên được ông ta truyền cho môn thuốc Cai nha phiến rất bí mật, rất tài tình, bất cứ là nghiện thế nào, chỉ uống trong bảy ngày là bỏ hẳn được thuốc phiện như không. Dùng thuốc cai này vẫn được mạnh khỏe, ăn uống và làm việc như thường, không hề vật vả, không bề nhọc mệt và không sinh ra chứng bệnh gì hết. Hiện đã chữa được nhiều người, giám cam đoan rằng 10 người bỏ được cả 10, ai không tin xin nhận chữa khoán, nếu không cai được không lấy tiền. Mỗi ve giá bán 1$00, mua buôn, (mua sỉ) tính giá riêng. Ai muốn hỏi về việc thuốc thì xin gởi theo con timbre để trả lời.

Bản đường cần nhiều đại lý ở Trung-kỳ, Nam kỳ, Ai-lao và Cao-mên, ngài nào có lòng chiếu cố đến thuốc nam là thuốc Nội-hóa của nước nhà thì xin cứ gởi thơ về lấy catalogue và thương lượng việc đại lý.

Nhà thuốc

Nam-Thiên-Đường

46, Rue Bac-ninh à Namdinh (Tonkin)

Téléphone N· 128

HÃY MUA DẦU

LỢI-SANH-ĐƯỜNG

Annam ta lâu nay bị cảm, nhức đầu, nóng lạnh, sổ mũi, đau bụng, hay mua dầu của ngoại quốc mà xức hoặc uống để trừ bệnh đi. Ấy là tại Annam ta chưa chế được dầu.

Ngày nay ở Saigon, chợ Tân-định, có tiệm thuốc người mình là hiệu **LỢI-SANH-ĐƯỜNG** đã chế ra được một thứ dầu dống như dầu vạn ứng, không kém gì của ngoại quốc mà lại có phần hơn.

Ai đã dùng dầu **LỢI-SANH-ĐƯỜNG** rồi, đều khen là thần hiệu có khi đến cải tử hoàn sanh cũng được nữa!!

Vậy thì khi nào ta cần dùng dầu nên tìm cho được dầu **LỢI-SANH-ĐƯỜNG** nhãn Bàn-tay mà mua, trước được tránh khỏi các chứng bệnh nói trên, sau được giúp người Annam mau phát đạt trong con đường kinh-tế.

Giá dầu lại rẻ, mỗi ve có 0$20

Ai muốn mua sỉ, xin gởi thơ cho hiệu:

LỢI-SANH-ĐƯỜNG

309 rue Paul Blanchy -:- SAIGON

Muốn được tự-do

Nên dùng thuốc cai nha phiến văn minh, uống vào người rất khỏe, nặng độ hai tuần, nhẹ thời tuần lễ là hết bệnh nghiện, hiệu thuốc này có giấy chứng nhận là không có chất thuốc phiện, nếu không bỏ được thời trả lại tiền, khi mua phải nói rõ ăn nhiều hay ít, có tật bệnh chi không, người khỏe hay yếu, để tôi gởi thuốc gởi đủ bỏ xong. Còn ngài nào trong người không có bệnh chi duy có bệnh nghiện thời mua thuốc ở các đại lý cũng vậy, thuốc nầy sáng chế đã lâu, là bởi chủ nhân cũng một số thở, tới 30 năm công việc trễ nải, nghĩ tới rất phiền, nên mới gia công nghiên cứu đông tây y học, xét bệnh lập phương để chữa lấy mình cho khỏi ả phiến ám ảnh, khi đang bỏ trong người khoan khoái tỉnh táo, thực bệnh quỉ có thuốc tiên vậy. Các ngài dùng thuốc bỏ xong được 5, 7 tháng hoặc một vài năm, bỗ hạnh mà có bệnh chi đừng nên hút lại, lập tức viết thơ cho tôi lấy thuốc về dùng, bệnh liền tiêu tán, xin nhớ: thuốc hạng nhất 5$00 một ve, hạng nhì 3$00 một ve, hạng ba 2$00, hạng tư 1$00, hạng năm 0$50, thì bỏ nên dùng thuốc *sâm nhung sang bổ hoàn* 2$00 một hộp, uống vào người thêm sức khỏe.

Lại bán các thứ thuốc chữa các bệnh người lớn trẻ con như sau nầy: đàn ông mộng tinh, gi tinh, hoạt tinh 1$00, 6 hộp 5$00, đàn bà kinh nguyệt không đều, huyết ít, huyết đen, huyết hôi, huyết xám 5$00, 6 hộp, đau bụng, đau tức kinh niên 1$00, ho lao, ho hen, đàm suyễn, thổ huyết, khái huyết, tiện huyết 1$50, phong thấp, tê bại 0$60, có đẻ không nuôi hay không đẻ 5$00, 6 hộp, đau mắt màng mộng 0$50, sốt rét ngã nước 0$25, lậu và giang mai chữa rứt nọc, không hại sinh dục, bẹn ngày cho khỏi mỗi ve 1$00, nọc lậu hay nọc giang đã lâu không khỏi 1$50, các bệnh này khi mua phải kể cho minh bạch, gởi cách lãnh hóa giao ngân, để bí cho chủ nhân: *Monsieur* **Trần-đắc-Sử** *dit* **Tam-tỉnh y-quán**, *phố nhà hỏa, số 38* **HANOI**.

Đại lý: Trung-kỳ thương-cục 107 phố Gia long Huế, tiệm Đông kinh Dalat, Lê-nam-Hưng Phan-thiết, Vĩnh-hiệp-Phát Mỹ-hước ở Long-xuyên Nam-kỳ, Nguyễn-o-Ngân 6 chợ cả Thái-nguyên, Trần-Sơn 11 phố Gare Haiphong.

Cô-tinh Bổ-Thận hoàn

Bệnh khí hư như khí loảng khí lạnh, thường sanh ra chứng

Mộng-tinh, *(đêm ngủ thấy đi lại với đàn bà mà tinh khí xuất ra)*

Di-tinh, *(Vì nhọc mệt quá đêm ngủ mê man, bại hoại trong thân thể, ma tinh khí tự nhiên xuất ra dầm dề không biết)*

Hoạt-tinh. *(đi lại với đàn bà tinh khí chóng xuất, hoặc vừa lại với đàn bà là đã xuất ngay)*

Thuốc này bán buôn bán lẻ hoặc muốn làm đại-lý hỏi tại hiệu

SINH-HUY

N· 44 Rue Marechal Foch à VINH

CÓ THỢ CHUYÊN-MÔN LÀM KHĂN XẾP

Khăn nhiễu tây tốt đặc biệt, toàn tơ cát nổi, không phai mùi, mỗi cái	3$50
Khăn nhiễu tây thứ tốt	2.60
Khăn nhiễu tây thứ vừa	2.00
Khăn lượt tây thứ tốt	2.50
Khăn lượt tây thứ vừa	1.80
Khăn lượt ta thứ tốt	2.40
Khăn lượt ta thứ vừa	1.70

MUA BUÔN TRỪ HOA-HỒNG 20%

Các thứ khăn làm theo kiểu Bắc, kiểu Vinh, kiểu Huế, tùy theo ý quý khách. Hàng gởi theo cách lãnh-hóa giao-ngân. Cước phí về phần quý khách trả. Không vừa ý xin gởi về đổi.

Hàng rét mới về thêm áo Pull'Over cùng mũ fentre, và mũ Simili-Velours

Đó là do tinh khí bất cố, thận thủy suy bại. Chứng này khi mới bị thường hay mỏi vai, đau lưng, nhức đầu, ít ăn, đêm ngủ không yên giấc hay giật mình, hay khiếp sợ, đi đứng bần thần, sinh ra lười biếng. Nếu biết thuốc mà trị ngay thì đỡ tốn tiền mà bịnh lại chóng khỏi; nếu để lâu không chữa, đe đến nỗi sinh ra chứng mộng tinh, di tinh, hoạt tinh như đã kể trên rồi thì rất có hại đến đường sinh dục, con cái hiếm muộn cũng vì đó mà ra.

Xét bệnh nầy phần nhiều người mắc làm trong khoảng 18 tuổi đến 50 tuổi ít người tránh khỏi được.

Thời buổi cạnh tranh, yếu thua mạnh được mọi người đều phải lo riêng phận sự, mới mong có song còn, vì vậy mà kẻ làm việc bằng tinh thần thì lao tâm quá độ, lo nghĩ thái quá mà sinh ra; kẻ lao động thì lao lực suốt ngày, làm việc quá sức khỏe của mình mà sinh ra; có kẻ vì sắc dục vô tiết, rượu chè thức đêm mà sinh ra; cũng có kẻ chơi bời quá độ, mắc phải bệnh lậu và giang mai sau khi khỏi rồi không có thuốc ngăn ngừa, nên bệnh khí hư thận suy cũng do đó mà sinh ra. Muốn cho bệnh ấy chẳng phát ra, hoặc đã phát ra mà muốn trị cho khỏi thì phải lập tức dùng 6 lọ CÔ-TINH BỔ-THẬN giá 5$00 là chóng khỏi. Hằng ngày dùng luôn thì bệnh không bao giờ tái phát mà lại còn bồi sức lực bổ tinh thần. Thiệt là một môn thuốc đa quang tự duyên niên rất là bổ ích cho đời.

Vạn người dụng, vạn người khen

Ấy là thứ thuốc *Bỏ nha-phiến Đại-Tài* hiệu Hồng-Lạc-Đường, trăm người uống đều bỏ được cả trăm, không sai một, chứ chẳng phải nói kể hạp người không đâu, bề ai uống nó thì bỏ được ngay, dám cam-đoan chắc chắn không sai, mà uống nó vào lại không bề phá mệt nhọc chút nào cả, *mạnh thêm, mập thêm*, mới là lạ, mới là *rất quý*; uống nó đi làm việc nặng nề mấy cũng được, đi đường xa đem theo bỏ rất tiện. Hút nặng đến đâu cũng được cả, cho đến ông già 80 tuổi mà hút nặng trên 60 năm rồi cũng bỏ được như không.

Hút nhẹ cỡ 4, 5 ve, nặng 7, 8 ve đến 12 ve là cùng

Giá mỗi ve: 1$00

Bán tại: **HỒNG-LẠC-ĐƯỜNG.** *Chủ nhân:*

HOANG-ĐẮC-VINH

N· 188, Rue du Pont Japonais, 188 — Annam — Faifoo

và khắp các nơi đều có đại-lý bán cả. (Cần thêm đại lý nữa xin biên thơ về thương nghị).

SÁCH THUỐC VIỆT-NAM

mới ra đời

nhà nghiên cứu khoa thuốc Việt-nam xuất-bản

Sách này do mấy nhà lương y tinh thông nghề thuốc của ta, lưu tâm nghiên cứu các lý thuyết khoa thuốc cũ, mới, đông, tây; đem sự suy xét, lịch duyệt và kinh nghiệm, từng trải lâu năm; làm thành sách này: nói rõ các tạng, phủ, kinh, lạc, căn nguyên các bệnh, cách xem bệnh, phép xem mạch, trị bệnh bằng thuốc ta, rất là rõ ràng, giản tiện; không những các nhà muốn nghiên cứu nghề thuốc, cần phải xem tới mà hết thảy các nhà, nhà nào cũng nên có một bộ, để biết cách phòng bệnh, giữ mình, thực là một pho sách rất hay trong xã hội về đường thực dụng, quyển nhất giá 0$30.

Bán tại hiệu DƯỠNG-NGUYÊN 123 phố Khách NAM-ĐỊNH và hàng sách các tỉnh.

Các ngài ở xa gửi thơ mua, xin nhớ gửi thêm tiền cước 0$13

Ở bản hiệu lại có bán thuốc BỔ PHỔI có *Môn thuốc Thần-Tiên* trị khỏi hết thảy các chứng ho rất hay, như ho đờm, ho khan, ho ra huyết, ho lâu thành lao, đau phổi, ráo phổi, mất tiếng, ngứa cổ, v. v. giá mỗi lọ 0$30. Thơ và mandat gửi cho:

NGUYỄN-XUÂN DƯƠNG

123 Phố Khách - - NAM-ĐỊNH

Magasin de Soieries

TÂN-LỢI

128-140, Bd Tổng-đốc-Phương

CHOLON

Bổn hiệu bán sỉ và bán lẻ đồ các thứ hàng Tàu, hàng Thượng-hải, như là lãnh, xuyến, trừu, cẩm nhung, cẩm châu v. v... Hàng tuyệt tốt, thiệt bền, hàng nhuộm đen mặc đến rách không hề sợ phai trở. Bán lẻ đủ các thứ hàng Bombay, hàng Nhựt-bổn v. v... Khăn đội đầu rút và thêu nhiều kiểu, nhiều màu thiệt đẹp.

Trữ bán sỉ và lẻ đủ các thứ màu nhuộm của Tây hiệu « Teinture Idéale » danh tiếng thuở nay ở Nam-kỳ.

Bánh hộp biscuits « Kim-Thới » của bổn hiệu chế tạo chẳng khác nào biscuits mélanges choisis của Tây, được nhiều người khen ngợi. Bán lẻ mỗi hộp 0$75 tại bổn hiệu (mua sỉ có huê hồng).

Ở Bắc-kỳ có bán ở hiệu Quảng-vĩ-Thành Nội hóa N· 120 Bonnal Haiphong, giá mỗi hộp là 0$80.

Bổn hiệu buôn bán đã mấy chục năm cùng các tỉnh Trung-kỳ và Bắc-kỳ.

Ở xa xin viết thơ về thương nghị.

TÂN-LỢI

128-140, Bd Tổng-đốc-Phương -:- CHOLON

BẮC-NINH

Bệnh quỷ đã có thuốc tiên!!

Nếu ai mắc LẬU, hay TIM-LA, hay LẬU nhập CỐT nghĩa là khỏi rồi nó trong người nhọc mệt thức đêm uống rượu thì sáng có mủ, hay trong thịt nó buốn như kiến, hay cần cái nhói một cái, xem đã có mủ vì các vi-trùng GONOCOQUE nó ăn vào trong xương, trong máu, bề trở giời thì như vậy, bệnh này rất nguy hiểm và truyền nhiễm, nếu để cho lâu đã thì người ấy mắc bệnh đau GIA-CON (Matrite) khí hư, huyết bạch, băng huyết v. v. thì sinh đẻ rất kém, nếu để con thì hay hỏng mắt, còn TIM-LA nhập CỐT, ngoài khỏi như trong máu trong xương còn vi-trùng SPIROCHETE DE SCHAUDINN cho nên trở giời hay sốt, đau đầu, đau mình, đau các đầu xương, chân tay mỏi mệt, các cái nọc này nó truyền-nhiễm rất là nguy hiểm, vì thế cho nên ta nhiều người đã rồi, để ra bại ra học, để con thêm cái nọ, thiếu cái kia, là đẻ quấy ngờ, vì cái nọc này nó truyền-nhiễm sang tự lúc thụ thai, nếu mắc bệnh không tìm được thuốc thần hiệu này thì các nọc ấy nó truyền nhiễm sang mấy mươi đời, như cho sang đến chắt chít, v. v. vì thế nhiều người thử không có bệnh khi xem máu thì trong có vi-trùng TIM-LA, còn như bệnh HỘ LOÉN (Chancre-mou), bệnh này nó cũng có vi trùng BACILLE DE DUCREY, các vi-trùng này nó cũng ăn vào trong xương, trong máu, nó cũng nguy hiểm như TIM-LA, bệnh này cũng có nhiều người thiệt hại đến toàn thể, vậy các ngài mắc phải các bệnh này đã nặng, hay bệnh nhập CỐT mấy mươi năm, hay mới mắc phải, thì lập tức dùng ngay thuốc HIỆU HOÀNG-VĂN-ẤP, số nhà 67 phố Ninh-xá Bắc-ninh (Tonkin), thế nào cũng phải mau khỏi, và rứt hết nọc, người có bệnh uống thuốc vẫn đi lại làm ăn như thường, khỏi bao giờ không biết, thực thế vậy, nếu lâu đã có thai uống cũng được không hại gì cả, thuốc LẬU 1p60, TIM-LA 2p00, thuốc CHANCRE-MOU cả uống và bôi 3p00, ĐẠI-LÝ LÊ-NAM-HƯNG Commerçant Rue de Gia-long à PHAN-THIẾT, PHÚC-HÀ 57 Rue des Médicaments (Phố Hàng-Bồ) à HANOI HỒ-VĂN-CHIÊU chez Vĩnh-xuân tiệm commerçant cầu Tây à QUẢNG-NGÃI, Lưu-thành-Tạp Hàng-phố Công-sở à Longxuyên, Annam dược phòng, chủ nhân Lê-ngọc Thanh, route Camau à Bắc-liêu (Cochinchine). Nếu ngài muốn mua thì gửi cho một ít tiền trước còn bao nhiêu gửi nhận hóa giao ngân rất chóng, ngài nào muốn làm đại-lý xin viết thơ về bản-hiệu.

Tam-kỳ: **ĐỒNG-BÀO CHÚ Ý!!**

NGƯỜI MAY MỚI GẶP THUỐC HAY?

Tạo nhơn-Đường Hocmôn Gia-định

NAM-KỲ THÀNH CÔNG BẮC THÁNH-DƯỢC

1) THẦN-HIỆU TÊ BẠI HOÀN, chủ trị các chứng phong tê bại xuội nhức mỏi hoặc sảng bậu tê sưng rất thần hiệu: mỗi hộp giá 1p.20

2) ĐIỀU KINH BẠCH ĐÁI HOÀN, là thuốc bổ huyết điều kinh và trừ BẠCH ĐÁI HẠ đau bụng xót ruột, xây xẩm đều trừ được hết hễ uống vào thì đặng khỏe mạnh mỗi hộp giá 1p.00

3) SĨ LAO BỔ TẠNG HOÀN, là thuốc bổ lao qui ông, qui thầy, qui học-sanh làm việc mệt mỏi bổ tinh thần rất hiệu nghiệm bổ phổi trừ ho-lao giải trí não, là thánh dược, mỗi hộp giá 1p.00.

4) NGŨ LÂM BẠCH TRƯỢC TÁN, chuyên trị về chứng đau lậu-kim-thời hoặc lâu, hoặc mau, uống thì trừ hết (chỉ mủ hoặc trược độc) tánh thuốc ôn hòa dễ uống, 12 bao: 2p.00

(4-4) DƯƠNG MAI SANG ĐỘC HOÀN, trị các chứng PHONG-TÌNH DƯƠNG-MAI CÓ GHẺ, SANG ĐỘC PHÁT SƯNG HỘT XOÀI hoặc cốt khi còn ẩn trong mạch-máu hoặc chưa trổ ra hoặc ẩm-ỷ nhức đầu hoặc LẬU ĐỘC và nhiệt độc đều trị đặng tất cả, bịnh nhẹ uống 10 bao, nặng uống 15 bao tuyệt độc khỏi trừ căn; (giữ được vệ-sanh) KHÔNG HẠI SANH DỤC thứ thuốc bổn hiệu mới tìm đặng là phương thuốc thánh hai số 4-4, 12 bao cachet giá .... 3p.00.

5) HÓA ĐÀM CHỈ KHÁI TÁN, trị các chứng ho phong ho đàm (HO NHIỆT) Ho ban trái mụt trong cổ hoặc ngứa cổ v. v... 12 bao giá... 1p.00.

5-5 THUỐC HO HOÀN trị ho huyết ho sản-hậu, hoặc già-cả ho mệt, ăn ngủ thất thường, mỗi hộp 12 hoàn 1p.00

6) BỔ TỲ THUẬN QUYÊN TÊ, nhãn ĐỒNG-HỒ-TREO, trừ đặng cái giống độc ở trong bụng chói nước bịnh hậu đau bụng lâu năm xổ không phạt tì-vị xổ khỏe không đau bụng khỏi cữ kiêng, 12 bao 2p.00.

7) THANH NHIỆT GIẢI-BAN-TÁN, trị các chứng BAN CHẨN nội nhiệt, bịnh hậu da vàng, con nít ĐỔ MỒ HÔI ĐẦU hoặc CAM TÍCH bụng lớn, 12 bao: 1p.00

8) ĐOAN DƯƠNG CẤP-CỨU HOÀN, chế ngày mồng năm tháng năm gấp trị các chứng, nhứt là trị bịnh thời khí, dịch khí, cảm mạo thương hàn đi đường đem theo bộ thân thật là LINH-ĐƠN; mỗi hộp 30 hoàn giá 1,p50.

BẮC THÁNH DƯỢC CỦA BỔN HIỆU KHÔNG TỰ KHOE;

Đồng bào anh em chị em cũng đã biết rõ là BẮC THÁNH DƯỢC đã có giấy chứng-nghiệm và được tam kỳ hoan nghinh;

Ở xa muốn mua thuốc thơ hoặc mandat thì để ngay:

Monsieur TRƯƠNG MINH Y

Directeur TẠO NHƠN ĐƯỜNG

N· 4 Rue de la Gare à HOCMON Gia-định

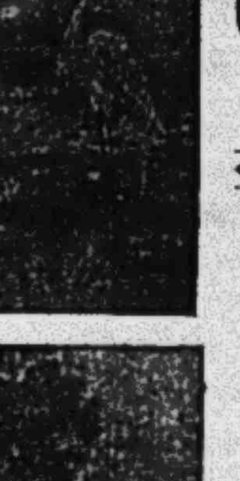

Vues Pour Encadrement

ET

Cartes Postales

En tous genres ... Meilleur prix

Tableaux Suisse:

Paysages

et OISEAUX etc... etc...

Prix à partir de 0$90

Mme RICHARD

N· 7 Rue de la Citadelle

(Kế cửa Thượng Tứ) HUẾ

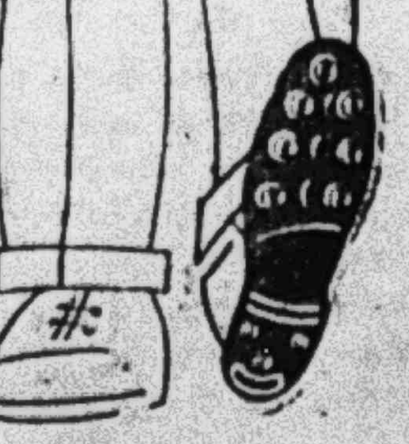

ĐÃ CÓ RỒI?

Thưa các ngài,

Hằng năm chúng tôi thường để ý tìm các kiểu Mới, dạ Lạ, để hiến các ngài trước tỏ là một nhà công nghệ chuyên môn, sau để các ngài có đủ lòng tin yêu mà giúp cho công nghệ của chúng tôi. Bởi vậy bản hiệu nay đã in xong cuốn Catalogue 1932 rất đẹp, để hiến các ngài.

Xin các ngài cứ viết thơ về bản hiệu sẽ gửi kính biếu ngay.

AN-THÀNH

37 rue de Soie -:- HANOI

USDIKE là một thứ đế giày bằng hàn đế Crêpe... PULL-OVERS là một thứ áo mặc... muốn bán giá hạ để ai ai cũng có thể mua được giá bán từ 1p50, 2p00, 3p00

Imprimerie TIẾNG-DÂN, HUẾ

Directeur Gérant HUỲNH-THÚC-KHÁNG